

Sygn. akt I PSK 170/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa K. S.
przeciwko H. [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 września 2021 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w G.
z dnia 20 sierpnia 2020 r., sygn. akt VIII Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pełnomocnika strony pozwanej o
zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka K. S. domagała się od pozwanej H. [...] Sp. z o. o. w P. przywrócenia do pracy na dotychczasowych warunkach pracy oraz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, wskazując, że wbrew twierdzeniom pracodawcy jej stanowisko pracy nie uległo likwidacji.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zwrot kosztów zastępstwa procesowego, podnosząc, że podana przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę jest prawdziwa.

Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2020 r. Sąd Rejonowy w Z. przywrócił powódkę do pracy u pozwanej na dotychczasowych warunkach pracy i płacy.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była pracownikiem pozwanej od 1998 r., ostatnio zatrudnionym na stanowisku specjalisty ds. administracji. Powódka wykonywała pracę w oddziale pozwanej w R.. Zgodnie z zakresem obowiązków do powódki należało: prowadzenie prac administracyjno-biurowych, wykonywanie czynności związanych z gospodarowaniem flotą samochodową pracodawcy, prowadzenie spraw związanych z ubezpieczeniami, prowadzenie czynności związanych z kontrolą i ściąganiem należności na bazie otrzymywanych mailem co tydzień zestawień aktualnych otwartych pozycji. Według ustaleń Sądu Rejonowego, powódka faktycznie przez ostatnich 6 lat pracy w 99% zajmowała się windykacją, a w pozostałym zakresie zajmowała się czynnościami ogólno-administracyjnymi. Powódka informowała o zadłużeniu poszczególnych klientów i analizowała je, dzwoniła do klientów i przypominała im o zadłużeniu, informowała poszczególne działy o zadłużeniu tak, aby nie realizowały kolejnych usług, raz na dwa tygodnie przygotowywała listę trudnych tematów, czyli klientów, którzy byli oporni w płaceniu. Ponadto obsługiwała spotkania pod względem cateringu, zajmowała się również zaopatrzeniem w materiały biurowe. Natomiast od stycznia 2017 r. (data pojawienia się nowego członka zarządu) powódka zajmowała się na jego polecenie „aktualizacją klientów, którzy w przeciągu 5 - 10 lat nie kupowali od pozwanej spółki sprzętu”. Sąd Rejonowy nie przyjął zatem, że powódka zajmowała się głównie czynnościami biurowymi, a jedynie marginalnie czynnościami windykacyjnymi.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, sposób wskazania przez pozwaną przyczyn w wypowiedzeniu umowy o pracę powódki czynił zadość wymogom formalnym wynikającym z art. 30 § 4 k.p., jednakże wypowiedzenie to nie było uzasadnione w świetle art. 45 § 1 k.p. Uznał, że strona pozwana nie wykazała, że stanowisko powódki zostało zlikwidowane. Zdaniem Sądu Rejonowego, przeprowadzona reorganizacja z jednej strony wiązała się ze zwolnieniem pracowników w oddziale w R., lecz jednocześnie z zatrudnieniem nowych osób w siedzibie firmy w P. i rozdzieleniem pracy powódki dotyczącej windykacji i baz klientów pomiędzy nowoprzyjętych pracowników, a nie dotychczasowych, jak utrzymywała pozwana. Skoro powódka w okresie przed otrzymaniem wypowiedzenia w przeważającej części zajmowała się windykacją, a tylko sporadycznie czynnościami biurowymi i administracyjnymi, to likwidacja

stanowiska była pozorna, gdyż jej (windykacyjne) zadania przejęły pracownice zatrudnione krótko po jej zwolnieniu. W konsekwencji, Sąd Rejonowy na podstawie art. 45 § 1 k.p., przywrócił powódkę do pracy u pozwanej na poprzednich warunkach, zgodnie z jej żądaniem.

Sąd Okręgowy w G., wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2020 r., zmienił zaskarżony przez stronę pozwaną wyrok i oddalił powództwo.

Oceniając zgromadzony materiał dowodowy, Sąd Okręgowy zmienił ustalenia faktyczne Sądu w części dotyczącej rodzaju wykonywanych przez powódkę obowiązków pracowniczych. Ustalił, że powódka w ramach swoich obowiązków zajmowała się obsługą sekretariatu oraz pomocą członkowi zarządu A. B. i dyrektorowi do spraw prawnych i administracyjnych M. T., którzy pracowali w oddziale pozwanej w R.. W ramach tych czynności powódka zajmowała się prowadzeniem prac administracyjno-biurowych związanych z obsługą sekretariatu, wykonywaniem czynności związanych z gospodarowaniem flotą samochodową pracodawcy, prowadzeniem spraw związanych z ubezpieczeniami, prowadzeniem czynności związanych z kontrolą i ściąganiem należności na bazie otrzymywanych co tydzień (mailem) zestawień aktualnych otwartych pozycji, prowadzeniem kasy, organizacją cateringu, zaopatrywaniem w materiały biurowe, przygotowywała imprezy promocyjne i reklamowe. W okresie od 6 lat przed zwolnieniem z pracy zajmowała się również czynnościami windykacyjnymi we współpracy z R. O. specjalistą do spraw technicznych i windykacji. Na przełomie lat 2016-2017 A. B. przestał pełnić funkcję członka zarządu, a do zarządu pozwanej został powołany N. P., który realizował swoje obowiązki w siedzibie pozwanej w P.. W związku z tym pozwana podjęła decyzję, że w R. pozostaną tylko pracownicy „produkcyjni”, a zlikwidowane zostaną stanowiska administracyjne dyrektora ds. prawnych i administracyjnych /zwolnienie w lipcu 2018 r./ oraz specjalisty ds. administracyjnych czyli powódki, jako że główny ośrodek decyzyjny spółki został przeniesiony do P.. Siedziba działu windykacji została przeniesiona do P.. Od połowy 2017 r. powódka na polecenie nowego członka zarządu pozwanej N. P. zajmowała się za dodatkowym wynagrodzeniem aktualizacją klientów, którzy od kilku lat nie współpracowali z pozwaną. Po wypowiedzeniu powódce umowy o

pracę, jej stanowisko pracy w R. zostało zlikwidowane a wszystkie jej obowiązki służbowe rozdzielone pomiędzy pracowników w P. i R..

W ocenie Sądu Okręgowego, powódka została zwolniona z przyczyn jej nie dotyczących, a jej stanowisko pracy w R. zostało faktycznie zlikwidowane. Przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę – likwidacja stanowiska pracy - jest zatem prawdziwa. Sąd podkreślił też, że przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę nie musi istnieć w chwili złożenia pracownikowi oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę, bowiem może ona zaistnieć w okresie wypowiedzenia umowy o pracę, a nawet po jego upływie.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego przez jego błędną wykładnię tj. art. 10 ust. 1 ustawy z 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1969), przez jego błędną wykładnię i w efekcie uznanie, iż rozwiązanie z powódką umowy o pracę z powołaniem się na likwidację stanowiska pracy powódki w oddziale pozwanej Spółki w R. i utworzenie w tym samym czasie analogicznego stanowiska w siedzibie pozwanej spółki w P. umożliwiło pozwanej powołanie się ten przepis; w efekcie Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, iż doszło do faktycznej likwidacji stanowiska pracy w rozumieniu ustawy, co skutkowało oddaleniem powództwa o przywrócenie powódki do pracy.

Skarżąca zarzuciła także obrazę przepisów prawa procesowego, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.: a) rażące naruszenie przepisów postępowania, a to art. 424 § 2¹ k.p.c., przez nienależyte wyjaśnienie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czym kierował się Sąd drugiej instancji, uznając apelację pełnomocnika pozwanej za zasadną; „chodzi tu o następującą kwestię: Sąd drugiej instancji nieprecyzyjnie wytłumaczył w uzasadnieniu tok rozumowania, który doprowadził go do wniosku, że pozwana w sytuacji, w której doszło do likwidacji stanowiska pracy powódki w oddziale pozwanej Spółki w Rudzie Śląskiej, ale jednocześnie utworzono w tym samym czasie analogiczne stanowisko w siedzibie pozwanej Spółki w P., zasadnie powołała się w wypowiedzeniu umowy o pracę powódki na art. 10 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn

niedotyczących pracowników i tym samym podała rzeczywistą przyczynę wypowiedzenia umowy zgodnie z 30 § 4 k.p.”.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej z uwagi na to, że jest ona oczywiście uzasadniona ze względu na błędną wykładnię art. 10 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników i w efekcie błędne przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że doszło faktycznie do likwidacji stanowiska pracy powódki w rozumieniu powyższej ustawy, podczas gdy w takiej sytuacji pozwana powinna była zaproponować powódce wypowiedzenie zmieniające warunki pracy, a nie wypowiedzenie definitywne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o jej odrzucenie jako niedopuszczalnej, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi ani tym bardziej się ich domyslać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na

wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 496392).

Skarżąca wskazała na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca w ogóle nie ustosunkowuje się do tak rozumianej przesłanki oczywistej zasadności skargi ani nie wykazuje jej istnienia, ograniczając się do lakonicznego stwierdzenia, że Sąd drugiej instancji, błędnie przyjął, że doszło faktycznie do likwidacji stanowiska pracy powódki w rozumieniu ustawy szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, podczas

gdy w takiej sytuacji pozwana powinna była zaproponować powódce wypowiedzenie zmieniające warunki pracy, a nie wypowiedzenie definitywne.

Ubocznie dodać można, że skarżąca pomija zmianę ustaleń faktycznych dokonaną przez Sąd drugiej instancji wobec ustaleń Sądu pierwszej instancji co do zakresu jej obowiązków pracowniczych, co przesądziło o stanowisku Sądu drugiej instancji o faktycznej likwidacji stanowiska. Mianowicie nie zostało zaaprobowane ustalenie, że powódka przez ostatnich 6 lat pracy w 99% zajmowała się windykacją, a w pozostałym zakresie zajmowała się czynnościami ogólno-administracyjnymi. Stąd Sąd uznał, że jej stanowisko nie było równoważne nowo utworzonemu stanowisku pracownika działu windykacji w Poznaniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek strony pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, ponieważ w odpowiedzi na skargę kasacyjną jej pełnomocnik wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych. Z treści wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wynika, aby pełnomocnik domagał się zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego w przypadku nieprzyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę - w razie przyjęcia jej do rozpoznania i rozpatrzenia. Wobec tego koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących powołanych przesłanek przedsądu (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być uznane - w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania - za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961 czy z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8, poz. 91).

